

תכנית קונרד אדנאואר לשיתוף פעולה יהודי-ערבי

70 שנה ל-48': תפקידה של התקשורת בעיצוב יחסי יהודים-ערבים בישראל

יום רביעי, כ"ג סיון תשע"ח, 6 ביוני 2018
מועדון העיתונאים, משכנות שאננים, ירושלים

לאישור השתתפות: טלפון 03-6409991 | דוא"ל: arabpolitics@hotmail.com

בהכרזת העצמאות שניתנה ב-14 במאי 1948 התחייבה מדינת ישראל שזה עתה נולדה כי היא "תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין" וכן "תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות". ההכרזה כרכה את אופייה היהודי של המדינה עם אופייה הדמוקרטי. בצד ההצהרה "אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל", קראה ההכרזה "לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל [...] ליטול חלקם בבניין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה".

השנים האחרונות עומדות בסימן דיון ציבורי מתלהט סביב הניסיונות להגדרתה של ישראל בחוק הלאום כ"מדינה יהודית", לראשונה מאז 1948. הנהגת החברה הערבית דוחה בכל תוקף יוזמות מצד הממשלה לקבע בחקיקה את אופייה היהודי של המדינה. הביקורת כלפי אופייה היהודי של המדינה מתבססת על טיעונים פרגמטיים ואידאולוגיים גם יחד. במישור הפרגמטי עולה הטענה כי ההגדרה בחוק הלאום עלולה להעמיק את האפליה כלפי הציבור הערבי, שבניו הם אזרחי המדינה, מה גם שהחוק עתיד לבטל הלכה למעשה את מעמדה של הערבית כשפה רשמית שנייה. במישור האידאולוגי חוזר הדיון לאירועי 1948, לקונפליקט בין יהודים לערבים על הארץ, ולנסיבות שבהן הוקמה ישראל כמדינה יהודית. וכך בחלוף 70 שנה ממשיכות לנסר בחלל האוויר שאלות כבדות משקל הנוגעות לאיזון בין אופייה היהודי לאופייה הדמוקרטי של המדינה.

הדיון סביב אופייה של המדינה מתנהל בערוצי תקשורת רבים: העיתונות הכתובה, תחנות טלוויזיה ורדיו, אתרי אינטרנט והרשתות החברתיות. המהפכה התקשורתית בעשור האחרון מורגשת בעיקר בקרב צעירים שמחוברים בזמן אמת להתרחשויות פוליטיות. יוצא אפוא שלתקשורת תפקיד מכריע בעיצוב דעת קהל, ובמיוחד בקרב "דור הסמארטפון והפייסבוק". המושג "קהילה מדומיינת" מן העבר פינה כיום את מקומו ל"קהילה וירטואלית" שאיננה מבחינה בגבולות גיאוגרפיים, פוליטיים או חברתיים. בני הדור הצעיר אינם מהססים להשמיע קול מחאה. הפעילות האינטנסיבית בזירה הווירטואלית משמשת זרז לפעילות מחאה בשטח, כפי שארע בשלהי 2013 בעת אירועי המחאה על תכנית פראוור, באוקטובר 2015 בעת ההפגנות הספונטניות במחאה על ההתרחשויות במסגד אל-אקצא, ואף במאי האחרון.

מצב עניינים זה מעלה כמה שאלות:

- מהם הדימויים ההדדיים שמעצבים אמצעי התקשורת בשפות השונות על "הצד האחר"?
- כיצד מעוצבת דמותו של האזרח הערבי בתקשורת העברית, ולחילופין – איזו תדמית יש למוסדות המדינה ולרוב היהודי בתקשורת הערבית?
- האם ריבוי אמצעי התקשורת ובעיקר הרשתות החברתיות תורמים להעמקת השסע בין יהודים לערבים או דווקא עשויים לתרום לריכוך המחלוקות ולשיפור ההבנה ההדדית?
- בהשוואה לעבר, האם התקשורת והרשתות החברתיות משמשים כיום אפיק לשחרור קיטור ותחליף לצעדי מחאה בשטח, או שמא הם משמשים דווקא אפיק מוביליזציה וזרז למחאה אקטיבית יותר?
- במצבי קונפליקט, האם תפקידם של אנשי תקשורת לתאר את המציאות לקהל היעד או לשאוף באופן מודע לשנות את דעת הקהל?

19:15	התכנסות
19:45 – 20:30	אפטאר (סעודה לסיום צום הרמדאן)
20:30 – 21:30	שולחן עגול: "תפקידה של התקשורת בעיצוב יחסי יהודים-ערבים בישראל"
ברכות:	ד"ר אלכסנדר ברקל, מנהל קרן קונרד אדנאואר בישראל
מנחים:	אימאן אל-קאסם, עיתונאית, עורכת ומגישה תכניות אקטואליה, קול ישראל בערבית ד"ר רוני שקד, מכון טרומן, האוניברסיטה העברית, כתב ופרשן לענייני ערבים, ידיעות אחרונות
משתתפים:	ד"ר איתמר רדאי, מנהל אקדמי, תכנית קונרד אדנאואר ערן זינגר, כתב לענייני ערבים, תאגיד השידור הציבורי (כאן) ודיע עואודה, סופר ועיתונאי, מומחה ופרשן לענייני החברה הערבית והמזרח התיכון אריק רודניצקי, מנהל פרויקטים, תכנית קונרד אדנאואר ד"ר האמה אבו קישק, החוג לתקשורת, אוניברסיטת תל אביב נדיר מג'לי, סופר ועיתונאי אלחנן מילר, עיתונאי ובלוגר לענייני העולם הערבי וחוקר בפורום לחשיבה אזורית ח'ולוד מסאלחה, מנהלת פרויקטים, אעלאם – המרכז הערבי לחרות המדיה, פיתוח ומחקר
	ואחרים

